

Els carrers de Santa Pola

Nomenclàtor actual

Els carrers de Santa Pola

Nomenclàtor actual

Situació

Abans del segle XVIII les úniques construccions d'aquesta zona són la torre del Cap de l'Aljub i després el Castell. És a principis d'aquesta centúria dibuïtina quan apareixen cases al voltant del Castell, construccions que formaran l'embrió del Lloc Nou de Santa Pola, nucli urbà que anirà eixamplant-se fins a l'actualitat. El primer nomenclàtor de què tenim notícia és el de 1812, quan el capellà ordena per carrers els veïns santapolers a fi de justificar que al poble vivien més de 1.000 habitants, i poder així, d'acord amb la Constitució de 1812, exigir autonomia municipal.

Des d'aquest primer llistat, observem: a) alguns carrers encara conserven el mateix nom, b) es creen nous noms per a nous carrers i c) altres carrers canvien de nom d'acord amb el període històric. El nomenclàtor actual es redissenya a partir de 1979, quan el primer ajuntament democràtic després de la dictadura franquista recupera els noms històrics i canvia el nom d'altres carrers.

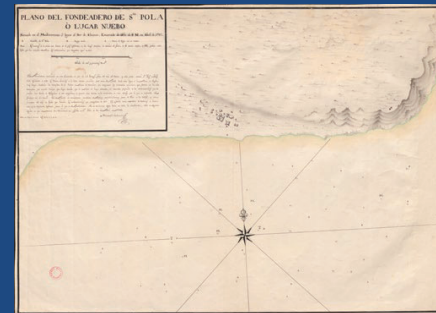
- 1.- Nucli Urbà
- 2.- Eixample i Santa Pola de l'Est
- 3.- Gran Platja, Platja Llisa i Tamatit
- 4.- Gran Alacant
- 5.- Poble Llevanti
- 6.- Polígon Industrial IN-2
- 7.- Xiprerets
- 8.- Meleja
- 9.- Punta de la Serra

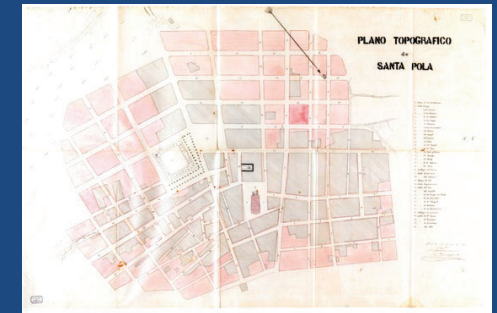
Evolució

Durant el segle XVIII i primera meitat del XIX el nucli urbà se situava en la part nord i oest del Castell, ja que no és fins la segona meitat del XIX i durant el XX quan l'entramat urbà s'estén per la zona sud fins a tocar la mar. Tot i l'existència d'algunes construccions aïllades pel terme, és fins a mitjan segle XX quan sorgeixen altres zones poblades apartades del nucli històric.

Així en els anys 60 comencen les construccions de Gran Platja, Platja Llisa i l'Eixample de Llevant, en els anys 70 apareixerà Santa Pola de l'Est, les casetes de Meleja i el Poble Llevanti, uns anys després la macrourbanització del Gran Alacant i, finalment, el Tamarit.

Plano del fundadero de Santa Pola o Lugar Nuevo, 1782

Plano Topográfico de Santa Pola, 1863, més probablement ca. 1874

Els carrers de Santa Pola

Nomenclàtor actual

Retolació dels carrers i places

De la diversitat de retolació existent, cal destacar per la seua antiguitat i a nivell testimonial, per l'exigua quantitat que queden, les rajoles que indiquen les illes de cases: manzana.

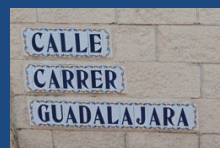
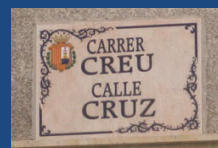
Les retolacions més antigues dels carrers daten de la dècada de 1950 i corresponen a les rajoles blau marí amb lletres blanques formant un quadrat. En la dècada de 1960, en canvi formen un rectangle.

A finals de la dècada dels setanta i principis dels vuitanta els rètols canvien de material de suport. Ara es confeccionen amb llautó i que es manté un disseny semblant: fons blau i lletres blanques. I comença a posar-se l'escut de Santa Pola. Es aleshores, amb l'arribada de la democràcia, quan s'utilitza la nostra llengua en la retolació.

En aquests moments les quatre rajoles formen un rectangle, amb flors als extrems i s'utilitzaran les dues llengües oficials, primer en valencià i després en castellà.

Amb el temps s'ha produït una varietat de formes pel que fa a l'ús de la llengua:

- Bilingüe valencià / castellà
- Bilingüe castellà / valencià
- Monolingüe castellà
- Monolingüe valencià
- Propietaris particulars que s'han pres la llibertat de retolar amb altres materials i, majoritàriament, únicament en castellà.

Els carrers de Santa Pola

Nomenclàtor actual

1. Nucli urbà

1.1. Personatges santapolers

Com en tots els nomenclàtors, posar noms de personatges locals als carrers esdevé un reconeixement del seu poble a figures destacades de la ciència, l'art, les humanitats, etc.

1.1.1. Sanitaris

Gabino Mira
Metge que actuava a Santa Pola a mitjan segle XX

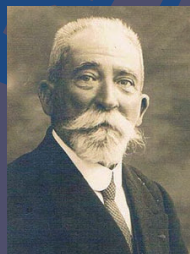
Francisco Santamaria
Metge santapoler de finals del segle XIX i principis del XX

Juan de Dios Pérez Mira
Metge santapoler de mitjan segle XX

Margarita Bascuñana
Comedrona, familiar del bisbe Bascuñana

Maria López
Comedrona de principi de segle XX

Paquito el Pacticant
Sanitari de mitjan segle XX

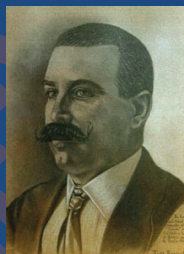
El notari García Braceli

Jose Alfósea Pastor

Francisco Conejero Bas

Mestre Quisilant

1.1.2. Polítics

Francisco Conejero Bas
Primer alcalde de la democràcia

José Alejo Bonmati
Diputat provincial del segle XIX

Vicente Salinas
Alcalde de finals de segle XIX

1.1.3. Mariners

Francisco Marina (Quico Pano)

Francisco Martínez

Rafael Carteta

1.1.4. Altres

Catarra
Propietari

Degà Lloópez
Degà de la catedral de Barcelona

García Braceli
Notari

García Sarboni
Propietari

Josefina Sempere

Juan Bautista Torres
Restaurador

Mestre Alfósea
Músic

Mestre Quisilant
Músic

Nati la Modista

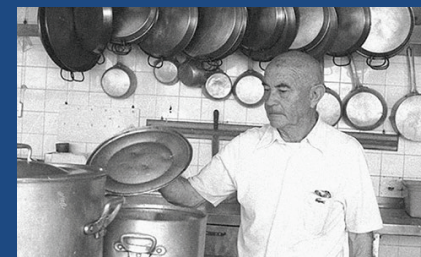
Lina Baño

Otilia

Amb tot, també hem d'assenyalar que el nostre nomenclàtor hauria de comptar també amb noms de personatges que encara no han rebut cap reconeixement: Abdebrhaman l'Aljibi, Ramón Alba, Francisco Serrano, Tomàs Aldeguer, José Alonso, etc.

Don Gabino i la seua esposa

Juan Bautista Torres "Batiste"

Els carrers de Santa Pola

Nomenclàtor actual

1. Nucli urbà

1.2. Personatges no santapolers

Com en altres poblacions, també hi ha carrers o places amb noms de personatges forans que han destacat en diversos àmbits, com la política, literatura, l'art, etc.

1.2.1. Polítics

Adolfo Suárez
President de Govern durant la Transició

Canalejas
President de Govern a principis del segle XX

Cardenal Cisneros
Franciscà, inquisidor general i regent a la mort dels reis Catòlics

Francisco Fernández Ordóñez
Ministre en diversos governs durant la Transició. Passava les vacances a Santa Pola

Marqués de Molins
Luis Roca de Togores
Polític, diplomàtic i literat del segle XIX. Defensor de la importància arqueològica de Santa Pola

Pablo Iglesias
Polític fundador del PSOE

1.2.2. Escriptors

Azorín
Escriptor de Monòver del segle XX

Campoamor
Escriptor del romanticisme espanyol del segle XIX

Cervantes
Escriptor i autor del Quixot de la Manxa

Espronceda
Escriptor del romanticisme espanyol del segle XIX

Gabriel Miró
Escriptor alacantí del segle XX

Miguel Hernández
Poeta oriollà de principi del segle XX. Després de la Guerra Civil es refugià a Santa Pola fins que va ser capturat i empresonat a Alacant, on fou assassinat

Zorrilla
Escriptor del segle XIX i autor de Don Juan Tenorio

1.2.3. Artistes valencians

Mariano Benlliure
Escultor de mitjan segle XX

Pintor Sorolla
Pintor de principi del segle XX

Ruperto Chapi
Músic i amic del mestre Quislant. A principis del segle XX visità Santa Pola, per això el teatre local va prendre el seu nom

1.2.4. Militars

Castaños
Militar destacat durant la guerra de la Independència contra els francesos

Espoz y Mira
Militar que participà en la guerra de la Independència i en la primera guerra carlista

Fernando Pérez Ojeda
Militar que residí a Santa Pola el primer terç del segle XX, on era conegut com el Comandant. Pare de donya Adelaida i avi de Maribel

Hernán Cortés
Conqueridor de Mèxic del segle XVI

Victoria
Es refereix a Joaquín Baldomero Espartero, polític i militar del segle XIX, duc de la Victoria

1.2.5. Reis

Alfons XII
Rei que atorga el títol de vila a Santa Pola el 1877

Carles V
L'emperador durant el segle XVI

Felip II
Rei durant el segle XVI que heretà un imperi on no es posava el sol

Isabel la Catòlica
Reina de Castella en el segle XV, fou la muller de Ferran el Catòlic

Jaume I
Fundador del Regne de València

1.2.6. Altres

Colón
Segons alguns manuals d'història fou el descobridor d'Amèrica

Félix Rodríguez de la Fuente
Naturalista, famós pels seus programes televisius dels anys 70 i 80

Fleming
Metge descobridor de la penicil·lina i premi Nobel de Medicina el 1945

Jesús Astondoa Santamaria
Propietari de l'empresa Astilleros Astondoa

Pedro i Aureliano Ibarra
Germans il·lustrats de finals del XIX i principis del XX i estudiosos de l'arqueologia del Portus Illicitanus

Pelai, el rei d'Astúries
Segons alguns manuals d'història comença al segle VIII la "reconquesta" de la península als moros

Ramón y Cajal
Metge i científic espanyol que fou Premi Nobel de Medicina el 1906

Silvia Martínez
Xiqueta assassinada en un atemptat d'ETA el 2002

Castaños

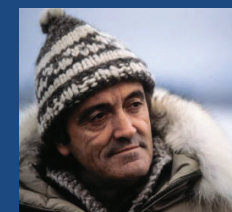
Jaume I

Pedro Ibarra

Fernández Ordóñez

Félix Rodríguez de la Fuente

Els carrers de Santa Pola

Nomenclàtor actual

1. Nucli urbà

1.3. La mar

Al llarg de la nostra història, la pesca ha estat una part primordial de l'economia local. Podríem dir, fins i tot, que en les dècades centrals del segle XX, aquesta era l'activitat quasi exclusiva de la nostra economia. Per això, tenim noms d'arts i ormejos (**Almadrava, Curricà, Moruna, Nanses, Parella, Tresmall, Traïnya i Volanti**) a la zona del Calvari, també noms de ciutats freqüentades pels mariners santapolers (**Ceuta, Melilla i Tetuà**) i personatges històrics relacionats amb la mar com **Alcalá Galiano** (Militar, polític i escriptor, fou també ministre de Marina el 1836) i l'**Almirant Antequera** (Militar i polític, fou ministre de Marina el 1876 i va sufocar la rebel·lió de Boné el 1844, per això son fill va rebre el títol de comte de Santa Pola), a més de noms de la rosa dels vents com **Xaloc, Llebeig, Llevant i Mestral**, o altres noms com **Badia, Banys, Drassanes, Illa** (per antonomàsia, Tabarca), **Mar, Moll, Pescadors, Antina** (zona d'aigües enmig de l'arena), **Calamar** (una mena d'homenatge al mol·lusc que tant diners proporcionà als santapolers a mitjan segle XX).

1. Nucli urbà

1.4. Hagiotopònims

La nostra tradició cristiana es reflecteix també en els hagiotopònims que trobem en un bon grapat de carrers. Entre aquests remarquem els noms de sants que han tingut una major veneració entre els santapolers (**Sant Antoni, Sant Fermí, Sant Ferran, Sant Jordi, Sant Miquel, Sant Pasqual, Sant Pere, Sant Tomàs, Sant Vicent, Santa Isabel i Santa Rita**), a més de les advocacions marianes de les mare de Déu dels Dolors (o **Soledat**), **Verge del Roser, Mare de Déu de Loreto** (Patrona de Santa Pola) i **Mare de Déu del Carme** (Patrona dels mariners), tan importants en la vida religiosa local, sense oblidar altres referències religioses com **Àngel, Trinitat, Sagriment, Calvari**, o inclús de qualitats cristianes com **Caritat i Prudència**.

Carrer del Moll

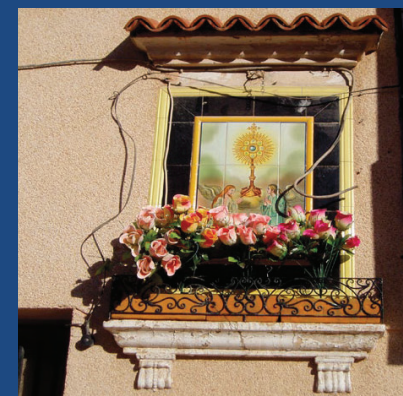
Antina

Mare de Déu de Loreto

Mare de Déu del Carme

Sagriment

Els carrers de Santa Pola

Nomenclàtor actual

1. Nucli urbà

1.5. Topònims, noms històrics i altres

1.5.1. Topònims

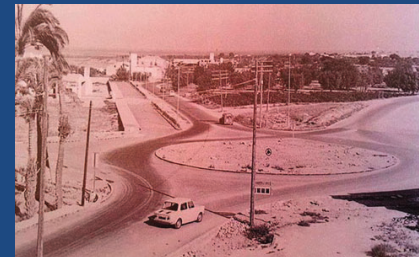
El nom de poblacions en el nomenclàtor és una mostra de la relació que mantenim amb altres ciutats veïnes (**Elx, Alacant**), amb llocs històrics (**Portus Illicitanus**), amb ciutats que hem tingut una certa relació (**Madrid, Alger i Orà**), o que són conegudes per raons històriques (**Bailén, El Escorial**) o per altres circumstàncies (**Castella, Andorra, Eivissa, Girona**).

1.5.3. Altres

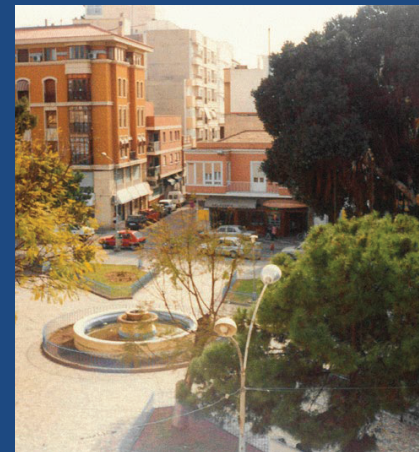
Incloem en aquest apartat noms d'oficis (**Filadors, Enginyers**), noms de llocs (**Aljubs, Palmerar, Rambla, Ronda, Sénia**), a més del nom de la **Constitució de 1978** i altres (**Migdia, Taibilla**).

1.5.2. Noms Històrics

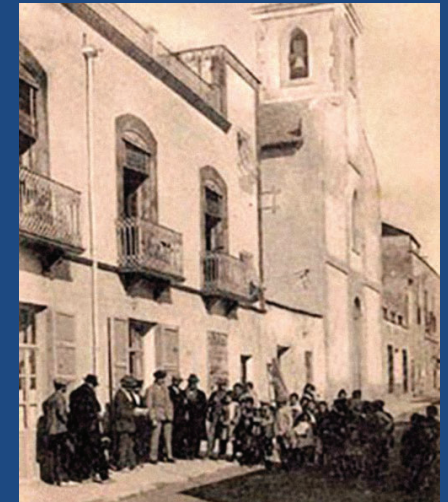
Hi ha un grup de carrers del segle XIX que encara mantenen el mateix nom, la majoria dels quals es justifiquen per la importància en la trama urbana (**Creu, Major, Glorieta**), per la forma (**Colze**), per la presència d'algun edifici (**Església, Forn**), per oficis tradicional (**Carreters, Ramaders**) o altres (**Triomf**).

Plaça de la Diputació i inici de l'avinguda Portus Illicitanus

Plaça de la Glorieta

Carrer de l'Església

Carrer del Colze

Els carrers de Santa Pola

Nomenclàtor actual

2. Eixample i Santa Pola de l'Est

2.1. Iberoamèrica i Filipines

Durant la dècada dels anys 60 es va voler ressaltar el sentiment de la Hispanitat (nom també d'un col·legi) a partir de noms de països ibero-americans (**Argentina, Cuba, Veneçuela, etc.**), i també el carrer **Filipines**, amb els quals els espanyols comparteixen la llengua castellana i la cultura corresponent, i que eren considerats fills de la "madre pàtria".

2.3. Topònims

Altres reben el nom de topònims santapolers com **Bogiot, Caletes, Tabarca, Catalanet, Mont de Santa Pola i Torre de Pep**

2.5. Altres

Armada Espanyola i els **parcs Maestral, Xaloc, Lleveig**, etc.

2.2. Personatges

En aquestes dues zones també registrem noms de personalitats santapoleres (**Maribel López Pérez-Ojeda, Pepito Gomis, Vicealmirall Blanco Garcia**) o quasi santapoleres (com **Santiago Bernabeu**), i altres (**Juan Sebastián Elcano i Óscar Esplà**).

2.4. Ciutats italianes

En la urbanització més al nord de Santa Pola de l'Est es va triar els noms de ciutats com **Roma, Florència, Nàpols, Bolonya** etc. que pertanyen a Itàlia, país amb el qual hem mantingut unes estretes relacions històriques en el passat i relacions turístiques en el present.

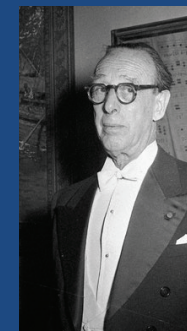
Camping Bochiot

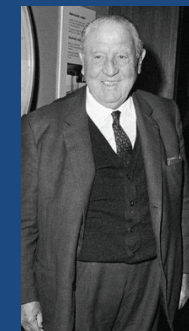
Maribel López Pérez-Ojeda

Santa Pola de l'Est declarat Centre d'Interès Turístic Nacional

Oscar Esplà

Santiago Bernabeu

Primeres construccions de l'Eixample de Llevant

Torre de Pep

Els carrers de Santa Pola

Nomenclàtor actual

3. Gran Platja, Platja Llisa i el Tamarit

3.1. Noms de poblacions

Poblacions alacantines, capitals de província i altres poblacions del sud-est.

En el tram urbanístic de Gran Platja i de Platja Llisa es va optar majoritàriament per noms geogràfics. En aquest sentit, en el recorregut dels diferents carrers podem descobrir tant les poblacions de la província d'Alacant (Altea, Benidoleig, Torrevella, Xixona, etc.) com també el nom de les capitals de província (Lleó, Albacete, Osca, Zamora, etc.), a més d'algunes poblacions de les províncies de Múrcia (Águilas, Cartagena, Cieza, etc.) i d'Albacete (Almansa i Hellín), amb l'objectiu de reforçar la idea del sud-est espanyol.

3.3. Altres personatges

En els carrers d'aquesta zona també trobem noms de personatges als quals se'ls ha volgut fer un reconeixement. Personalitats relacionades amb Santa Pola com el Bisbe Bascuñana, el Mestre Moisés Davia o el restaurador Ricardo Banegas, a més de l'historiador elxà Cristòfol Sanz o altres com l'escriptor Blasco Ibáñez o Enrique Pire Solís.

3.2. El Misteri d'Elx

És en la zona del Tamarit on, segons la llegenda, el guardià Francesc Cantó es trobà una arca en la mar que contenia la imatge de la Mare de Déu de l'Assumpció, patrona d'Elx, i la consueva amb la lletra i la música per a representar la dormició, assumpció i coronació d'aquesta Mare de Déu, és a dir, el Misteri d'Elx, una obra medieval que encara segueix en escena en la basílica elxana.

Arran de tots aquests fets, uns il·licitans van proposar a l'Ajuntament que els carrers d'aquesta urbanització es retolaren amb noms relacionats amb la Festa d'Elx (Andador, Tramoia, Oripell, Apòstols, etc.)

3.4. Flors i plantes

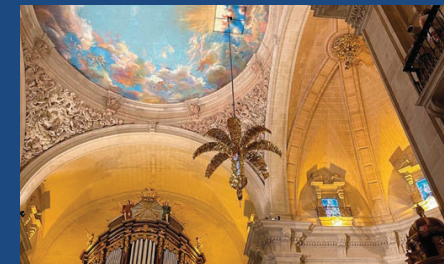
La botànica, i més concretament la flora més autòctona com el Baladre, el Gesmí, la Flor del taronger, etc, han rebut l'atenció en els carrers que ocupen la part oest de Platja Llisa.

3.5. Esportistes

Els carrers contigus al camp de futbol Manolo Macià reben noms de diferents esportistes històrics de l'esport espanyol, com Àngel Nieto, Fernández Ochoa, Joaquín Blume, Manolo Santana, Ricardo Zamora, per ressaltar només uns quants.

Inauguració de Gran Platja i Platja Llisa en els anys 60 per les autoritats del moment

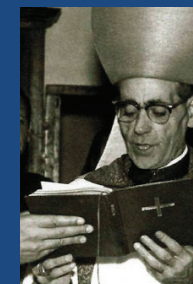
Misteri d'Elx

Platja Llisa

Ricardo Zamora

Bisbe Bascuñana

Els carrers de Santa Pola

Nomenclàtor actual

4. El Gran Alacant

4.1. Noms geogràfics

Igual que a Gran Platja i Platja Llisa, la geografia torna a ser la gran protagonista en els noms dels carrers d'aquesta gran urbanització. En aquest cas trobem el nom dels cinc continents (**Àfrica, Amèrica, Àsia, Europa i Oceania**), també noms d'estats europeus (entre altres **Alemanya, Escandinàvia, Finlàndia, Luxemburg, Regne Unit, etc.**) i els noms de les comunitats autònomes de l'estat espanyol (**Aragó, Catalunya, País Basc, País Valencià, etc.**). Seguint amb les referències geogràfiques, tenim els nom de rius (**Ebre, Segura, Túrria, Vinalopó etc.**) i d'illes del Mediterrani (**Creta, Rodes i Xipre**), i altres noms com el **Carabassí** i **Mediterrani**.

5. Altres zones poblades

5.1. Poble Llevantí

També els carrers d'aquesta zona porten noms de músics, però en aquesta ocasió estan relacionats amb Santa Pola com **Encarnita Alonso** (solista del motet a la Mare de Déu de Loreto) i **Rafael Franco** (Músic afincat a Santa Pola i autor de l'Himne santapoler de 1957) o són músics espanyols (**Andrés Segovia, Isaac Albéniz, Manuel de Falla i Mestre Granados**), sense oblidar els músics valencians (**Mestre Rodrigo i Mestre Serrano**) i l'autor de l'himne valencià **Maximilià Thous**.

4.2. Dones santapoleres

Amb la intenció d'aconseguir un equilibri entre els dos sexes en el nom de carrers entre els personatges santapolers, el nostre Ajuntament aprovà un llistat de noms de dones d'àmbits i d'oficis ben diferents. En són un exemple **Adelaida Pérez-Ojeda Garcia, Enma Bonmati Ruiz, Josefina Cases Martínez, Josefina Quisilant Botella, Teresita Tovar Garcia, etc.**, entre altres.

4.3. Músics

Una part d'aquesta macroubanització està retolada amb noms de músics clàssics com **Bach, Hayden, Mozart, Verdi, Vivaldi, etc.**

Casetes de Meleja

Gran Alacant

Teresa Tovar

Encarnita Alonso

Gran Alacant

5.2. IN-2: els oficis

Els carrers del polígon industrial IN-2 estan dedicats a noms d'oficis tradicionals santapolers, tant els oficis més de caire terrassà (**Electricistes, Fusters, Llanterners, Llauradors, Marbrers, Obrers, Pintors i Traginers**) com els de la mar (**Calafats, Mariners i Mecànics**).

5.3. Altres

Altres noms que podem trobar per zones aïllades de la població són les casetes de **Meleja**, la zona de la **Punta de la Serra** i la zona de **Xiprerets**.